

Свет гљива

The World of Mushrooms

Година: IV * Број: 9 * Пролеће, 1999. * Београд, Србија

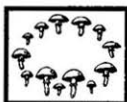
ISSN 1450 - 6203 UDK 582 (635)

ГЉИВАРСКИ ГЛАСНИК

Издање Миколошког друштва Србије

Први број је изашао 26. децембра 1996. године

Илази четири пута годишње

Савет гласника:

др Јелена Вукојевић, др Милорад Стојановић, др Вељко
Тодоровић, др Јелена Блаженчић и др Мирко Ивановић

Уредништво:

Ибрахим ХАЏИЋ, Милош КАЉЕВИЋ, Марио ИЛЕШ,
Жељко ЖИЖАК, др Миомир НИКШИЋ
и Борис ИВАНЧЕВИЋ (стручни уредник)

Главни уредник:

Војислав ДОНИЋ

Лектор: Мирјана Милојковић

Адреса редакције:

[http:// solair.enet.yu/~yu-fungi](http://solair.enet.yu/~yu-fungi)

Земајска адреса:

Природњачки музеј (за Свет гљива)

Његошева 51, 11000 Београд

тел. 011/444-22-39, факс: 011/444-22-63

Услужни телефони редакције:

011/43-86-53 (понедељком, 18,00-20,00)

011/533-09-81 (уторком, 17,00-19,00)

Цена:

5 ДИН

Дозвољено је свако умножавање
или коришћење овог *ратног* броја без одобрења издавача.

Дивно пролеће у Србији... за гљиве

Овај број Света гљива није као претходни. Он је потпуно различит, јер су и наши животи такви постали.

Овај број Света гљива говори да смо годинама и годинама чекали овакво пролеће. Топли дани били су заливани обилним кишама. Из кућа, из подрума и склоништа, са дежурстава, са радних и ратних обавеза, из редова за просте намирнице... могло се само наслутити какав је раскошан празник природе у току. Небо је било стално изнад нас. Када беше ведро - било је смртоносно. Када је било олујно - штедело нас је. Није нас могло саклонити од нас самих и НАТО Алијансе, од страдања и уништавања наше земље. Бог је учинио колико је могао. Петог дана бомбардовања обишао сам лугић иза аутобуске станице на ауто-путу у Новом Београду и нашао последњу чешку смрчковуцу. Неки чланови Миколошког друштва Србије били су храбрији, отишли су даље и дубље у шумско зелено, нашли су више и гљива и задовољства, и краткотрајан спокој који може да нађе једино заљубљеник у природу. Видећемо колико ће је остати?

Овај број Света гљива јесте о томе да ли су у овакво једно пролеће српски гљивари и миколози могли да гљиваре. Ако јесу - како јесу, и шта су набрали из велике понуде природе. Ако нису - колико су патили. И, уопште, јер није реч само о гљивама већ и о људима, како су се осећали. А можда ћемо тек видети како смо се осећали?

Овај број Света гљива отуда смо назвали ратним. Његов обим је смањен. Његове боје су црна и бела. Његова цена је симболична. Његова садржина су, дакле, сведочења наших уредника и сарадника. Чист текст, илити комад душе, без илустрација. Једино смо фотографију спаљеног дела Липовичке шуме поред Београда разастрли преко насловних страница ових ратно меканих корица. У тој шуми налази смо врсте *Craterellus cornucopioides*, *Leccinum aurantiacum*, *Xerocomus shrysenderon*, *Lactarius piperatus*, *Boletus edulis*... Кажу да је већ мак процветао, што је знак да ће скоро и вргањи. Видећемо да ли ће их бити и какви ће бити?

Овај број Света гљива отуда није као претходни, и ваљда неће бити као потоњи.

Уредник,
Војислав Донић

Садржај:

Мирјана ДАВИДОВИЋ: Да ли смо храбри или луди _	3
Срђан КОЈИЧИН: Ништа нас не сме изненадити _	5
Ибрахим ХАЏИЋ: Шта би било да је било * <i>Zoon politikon</i> * Телеграфски извештаји чланова МДС _	6
др Миодраг ВУЈОШЕВИЋ: <i>Impudicus</i> Чаробног брега _	13
Марио ИЛЕШ: Београд, 17. април 1999. _	15
Милош КАЉЕВИЋ: Моји смрчци _	16
Жељко ЖИЖАК: Конгрес _	17
др Миомир НИКШИЋ: Из Ратног дневника _	18

Summary _ 22

Осим Липовичке шуме на корицама (чију је фотографију додао
Борис Иванчевић) овај број није илустрован.

Текстови у овом броју углавном су **нередиговани**,
а поређани су редом како су **пристижали**.

ДА ЛИ СМО ХРАБРИ ИЛИ ЛУДИ

Мирјана ДАВИДОВИЋ

Кажу да свако време носи своје време, а ово наше, садашње, носи бомбе - модерне, страховито разорне пројектиле, који не бирају место и време падања у својој ужасној мисији сејања смрти. Сви смо мета. Сваке вечери нас за лаку ноћ испраћају звуци сирена које оглашавају ваздушну опасност, а јутром нас буде сирене које најављују њен престанак. Крајње депресивно.

Ми, љубитељи природе, који смо навикли да будемо на отвореном, да у ове ране пролећне дане истражујемо шуме и поља, сатима лутајући у потрази за неком смрчковом, правим смрчцима, ђурђевачама, јаблановачама, доживели смо себе као да смо у принудном кућном притвору. Када смо моја породица и ја чули да је у једној од првих бомбашких акција страдала и Липовичка шума, осетили смо тугу и бес. Пожелели смо да одемо тамо и видимо који је то део шуме изгорео. Али било каква појединачна акција није била могућа.

Одједном, у петак увече, 8. априла 1999. године, зазвони телефон. Јавио ми се г. Раденко Лазић, председник друштва Сремуш при Исхрани у природи. И они су желели у Липовичку шуму. Добили су и дозволу од власти, као и

пратиоца из Месне заједнице Сремчица. Позвали су и нас. Све је сређено, само да се окупимо и кренемо.

Тако је почела прва ратна авантура. Кренули смо у суботу ујутру, 10. априла, као прави љубитељи природе, решени да напустимо своје кевезе. Од чланства Миколошког друштва Србије били су ту мој супруг, ћерка, ја и Саша Крапеж. Када смо се састали са колегама из Сремуша, сви смо себи поставили питање Да ли смо одвише храбри или луди? Одговор је гласио: Ни једно, ни друго. Ми смо једини нормални!

Док смо путовали градским аутобусом ка Сремчици, негде око 9,30 часова, сирене су поново означиле ваздушну опасност. Нико није реаговао. Били смо толико раздрагани што идемо у шуму да нисмо желели да нам дан намењен боравку на свежем ваздуху тек тако пропадне. Уосталом, већ су гађали у Сремчици то што су имали, па неће ваљда опет! Био је то седамнаести дан подмуклог рата, а нама после пуне три недеље први додир с природом.

Шума је стајала ту пред

нама. Благо се њихало њено зеленило на ветру, и ширио се познати мирис сремуща и добричице. Били смо решени да нађемо и гљиве. И нашли смо их. Које ли радости! Већ на самом уласку у шуму Саша Крапеж је угледао неколико гљива из рода *Peziza*. Шума је почела да се буди. Ишли смо даље. А онда, изненада, остала сам без даха. Прва *Mitrophora semilibera* ове сезоне! Као да гљиве знају да је рат и да зато треба да се крију од бомби. Следећи на потезу опет је био Саша Крапеж, који је угледао великог хрчка. Како смо се радовали!

Одједном, изнад наших глава чуо се звук авиона. То нас је вратило суровој стварности. Наша колона се мало примирила, осетила се стрепња, али зашто би баш нас гађали, овде, у шуми покрај Сремчице? Отишли су. Шума је ипак била само наша. Моја ћерка је изненада изјавила да се по први пут од када је све ово почело осећа сасвим нормално. Мислим да је она наглас рекла оно што смо сви ми остали дубоко у себи осећали.

Тако смо Саша Крапеж и ја дошли на идеју да следеће суботе и сами организујемо излет. Отишла сам у Цивилни штаб општине Чукарица, и од начелника лично добила, написмено, дозволу за боравак у делу Липовичке шуме који је у непосредној близини окретнице аутобуса 511, дозволу за све чланове Миколошког друштва који

желе да сакупљају узорке гљива на том терену да би се испитала њихова загађеност.

Већ следеће суботе, 17. априла, поново смо се окупили у Сремчици. Осим моје породице и Саше Крапежа, дошли су још и Анита Клаус, Душко Илић и Милан Грбовић. Рећи ће неко да је то мало друштво. Можда је мало, али је неустрашиво! Те суботе нас је пратила олуја са провалом облака и ужасном грмљавином. Били смо сасвим мокри, али срећни. Нашли смо двадесетак комада *M. semilibera* и неколико *Verpa conica*.

У плану је да поново посетимо шуму. Наш председник, г. Миомир Никшић, обавештен је о свим овим акцијама, и већ је добио узорке пронађених гљива да би испитао њихово загађење.

У међувремену јавили су ми се и други чланови Друштва, који су као и ми активни. Они су, углавном крадом и без дозволе, прошетали Адом Циганлијом, где су Лаза, Љубиша и Тане убрали чак 300 *Mitrophora*, и Макишком шумом, као и Кошутњакком, у који су мало завирили Анита Клаус и Срђан Којичин. Нада Петронић је са супругом прошетала Топчидером. Најпотпунији извештај добила сам ових дана од Сенише Радића. Он је обишао Аду Циганлију и Макишку шуму, и обавестио ме је да су кренуле и ђурђеваче и јаблановаче, па чак и брестоваче.

Гљиве не знају да је рат. Оне се не плаше бомби. Расту нормално, као и сваке године када се за то стекну повољни услови. И ми гљивари и остали љубитељи природе смо нормални. Напустили смо своје

кућне притворе и отиснули се у пролећно зеленило. Храброст или лудост? Одговор ћемо сазнати када све ово прође.

НИШТА НАС НЕ СМЕ ИЗНЕНАДИТИ

Срђан КОЈИЧИН

Па да! Дивна зима у мом Кошутњаку припремила је све што треба да пролеће гране лепше него икад у мом петогодишњем гљиварењу. Земља влажна и само чека топлоту да би из себе изнедрила своје плодове.

21. марта одосмо у Јозића колибу код Великог Поља и проведосмо диван дан у дружењу и брању сремуша, јаглаца, а богами и понеких гљива. Договорисмо следећа дружења широм отворених очију и уста. Од позитивне енергије врти ми се у глави, а душа пуна среће хоће да пукне.

Када треба напасти смрчке, питам се? Још ниједног нисам видео у природи. Где га треба тражити? Јаој, а после Ђурђеваче! Шта ће тек бити у јуну? Глава пуна планова, али негде далеко, далеко у подсвести нешто ме упозорава и каже ми да мало смањим доживљај. Па добро, може неки викенд и да се пропусти... нека непланирана обавеза и слично. Што се тиче времена и секире могу да па-

дају али нас неће спречити да гљиваримо.

Леле!!! Не беше секира, али се зове томахавак. И почеше да падају. Падоше у моменту и сви моји планови у воду. Лепо рече једном једна паметна баба да се не праве једра већа од брода. Ех, много је лепо почело... Поче и гљиварска депресија. Кућа, подрум, склониште, посао, кућа. Лепи дани пролазе, не излазим нигде. Прође први викенд, седим код куће. Хвата ме грозница.

А онда, једне баш лепе звездане ноћи, у подруму моје зграде почеше да се дешавају чудне ствари. Кренуше комшије да се упознају, да се шале, друже, да разговарају о свему и свачему, и тиме отераше ову нашу муку што даље из наших мисли, па тако, несвесно, али са поносом, споменух ту чаробну реч гљива. Тема и те како занимљива за пар професора, једну госпођу новинарку, Дулета архитекту, па и једног агронома, биолога, инжењера и тако даље. Ко о

чему баба о уштипцима. Одвезао ми се језик, и за два сата испричах и што су ме питали и што нису. Углавном, излагање је било више него успешно, а уследила је и награда у виду 52. броја часописа Шуме.

Елем свануло је изнад цркве Светог Марка, и неки нови оптимизам у датим условима пробуди се у мени.

Следећих дана позвах пријатеље из Меког језгра, измењасмо утиске о ситуацији, и кроз разговор дођосмо до констатације да је све ово што нам се дешава страшно, али да ће ружни пожар у Липовици следеће године донети море смрчака. Ову сулуду подударност

у размишљању остављам Фројдовцима за домаћи задатак.

Промолих и ја следећег дана нос из куће, обиђох неколико места у Кошутњаку, детерминисах једну за мене нову врсту, а од већ познатих напуних стомак и почех поново са оптимизмом да гледам испред себе у моју дивну и тајновиту шуму. Више не морам да одлазим далеко у гљиве. Тек сада видим како је мој Кошутњак огроман, са колико љубави ме прима у своје окриље, и са којом мирноћом и тишином ми помаже да пребродим ово зло.

Хвала му!

ШТА БИ БИЛО ДА ЈЕ БИЛО

Ибрахим ХАЏИЋ

Пролеће. Струје потоци,
Шумска чељад марљива -
Извирују смрчци,
Висибаве - гљива.

Укус тога пуноћа,
Надире као плима:
Несравњен укус пролећа
Баш се у њима скрива.

Нека и нису вргањи,
Ни млечне, ни румене,
Укус је то све дужих дана
Ту нема туге јесење.

Добро је јести пуно гљива
Звони песничка лира,

Али ко прва љубав непоновљива,
Смрчак је гљива априла!

(Николај Гласков:
Укус пролећа,
превео с руског П. Чудић)

Не могу а да овај гљиварски текст, који би по природи ствари требало да буде забелешка са пролећних терена, не назовем текстом пропуштених прилика, или недорвршеним извештајем пасионираниог истраживача шумских дубина и тајног живота њему драгог царства гљива.

Питам се како сам могао, колико јуче, да помислим да нема те силе која би ме спречила да одем у шуму и тражим гљиве. Овоме сам претпостављао болест, па чак и разне опасности. Ето, како сам се заносио. Али данас већ није тако. Наједном сам постао свестан да ми у шуми гљиве нису једини циљ. Ја тежим нечему другом - сједињењу са природом. У шуми сам волео да посматрам, да истражујем, да послушкујем. Волео сам да помилујем глатку кору какве брезе, да помиришем цветић. Да се дивим пауковој мрежи засутој капима росе. Волео сам да гледам љубавну игру јеленака. Змију на путу. Гаталинку на грани. Волео сам да чујем прву кукавицу и да се присетим детињства када сам веровао у причу: Када први пут чујеш кукавицу у пролеће, ако си тог тренутка гладан, бићеш цијелу годину гладан, а ако си сит, онда ћеш цијелу годину бити сит. Са смејуљењем присећао сам се тих предсказања, и морам да признам увек ми је било драго ако бих тог тренутка био сит.

Да се вратим на комплетан шумски доживљај. А шта да кажем када пронађем неку врсту гљива коју пре нисам налазио. Мојој срећи није било краја. Ја, тада, невидљиво за друге, али сасвим опипљиво за себе, летим. Летим између дрвећа овако дуг и кошчат. Израсту ми крила. Зрачим позитивном енергијом. Журим кући да свој налаз

рашчланим на безбројне компоненте. Смирујем се тек када свој налаз претворим у гипсани одливак. Таква осећања радости носила су ме дуго, заправо до новог излака на терен..

А да ли је ових дана могуће себи обезбедити то? Одмах кажем, не! Физички да, а душевно не. Шума ми више не нуди мир. Тамо не могу наћи хармонију. Изгубио сам ону почетну енергију која ми је сваки детаљ из шетње претварала у ремек дело природе.

Да се коначно вратим на наслов свог текста: Шта би било да је било?

Чини ми се да се никада нисам био боље припремио за праћење појаве смрчака него овог пролећа. Ја сам у неким забелешкама већ написао да гљивари једва чекају прве гљивље висибаве - смрчке. Е и са мном је било тако ове злосрећне 1999.године. А где бих смрчке могао боље пратити него у свом завичају - Рожајама. Дакле, већ 10. марта заузео сам позицију. Рожаје, а и околина, били су још под дебелим снегом. Понегде је била нека шаротка, али у већини случајева само бели покривач натруњеном тихим пролећним буђењем и протресањем смрека и јела, и понеким опалим листом који је ветар однекуда донео у четинарску шуму.

Као прво, одредио сам себи четири тачке у засеоку Граховача,

удаљеном 5 км од моје базе, породичне куће. Тачке су на надморској висини између 1100 и 1200 метара. Две тачке су биле са леве, а две са десне стране реке Граховаче. Тачке са лева су осунчане, на присојној страни, а друге две у дубоком хладу.

Прва тачка је била у Гају Дивљег човјека (ја га овако називам, јер власник овог гаја је стално у опанцима на босим ногама, и као што други носе чачкалицу у зубима или међу прстима, он непрестано носи за леђима секиру). Гај је у једној долини кроз коју тече стални поток. Око потока су врбе (*Salix alba* L.), раките (*Salix cinerea* L.), мачак (*Salix caprea* L.), по нека јоха (*Alnus* spp.), кисељак (дрвенасти жбун киселог лишћа) и чибуквина (дрвенасти жбун са танком срчицом, од чијих се грана праве чibuци и муштикле). Изнад потока са леве стране расту леске (*Corylus avellana* L.) и смрче (*Picea abies* (L.) Karst.), а са десне дрен (*Cornus mos* L.), клеке (*Juniperus commune* L.) и смрче.

Друга тачка ми је била Вршински поток. То је осунчана страна низ коју се у слаповима, кроз сигу, стропоштава у пролеће јак поток, који извире на средини планине Вршине. Ту је танка, сиромашна црвенкаста земља, на којој расту деренови, глогови (*Crataegus* spp.), клеке, и мешавина смрека и јела (*Abies alba* Mill.).

Трећа тачка била је Кошутин поток. Он је са десне стране реке Граховаче, и обрастао је густом смрековом шумом. Ова позиција је у најдубљој сенци.

Четврта тачка била је чесма Капавица. И она је са десне стране реке Граховаче и обраста је четинарском шумом са по неким глогом, клеком, и по ободу лескама, шипурцима (*Rosa arvensis* Huds.) и зовом (*Sambucus racemosa* L.).

Растојање између тачака је око 300 метра, а укупна површина близу 90 000 м квадратних. Кроз средишни део овог простора тече река Граховача, око које су јохе, врбе и понека засађена топола (*Populus* spp.).

Дакле, сви су елементи ту, а смрчки су на овом простору били детектовани ранијих година.

Спремио сам се за бележење паралелних догађања у природи: мерења температуре ваздуха, температуре земљишта на површини до 5 см дубине, бележења појаве висобаба (*Galantus nivalis* L.), каћуна (*Orchis morio* L.), мерења дужине реса на лескама, пропуцавања дрена, цветанња глога, изласка пухова, глиста, пужева итд, итд. Хтео сам да отпратим целу сезону, од првог до последњег смрчка. Хтео сам да утврдим са колико закашњења се појављују

смрчци на осојној страни у односу на присојну, и томе слично. Знам да смрчци нису симбионти, али неке везе и паралеле између њих и околног растиња ипак постоје, а о томе говоре и бројни подаци у гљиварској литератури.

Све карте сам бацио на време. Сунце и дужи дани радили су свој посао. У подне је било и до 18° Ц изнад нуле, са јутарњом температуром нешто око нултог подеока, или испод нуле. Стрнатице су биле већ живахне, креје радознале да виде шта ја то радим, а оглашавање мени невидљивих, распеваних, а ту присутних птица, било је све учесталије и јасније.

14. марта, на каменитој подлози, на тачци Два, близу Вршинског потока, и скоро на самој сизи, појавила су се у пару два бледуњава смрчка *Morchela conica*, висине 2,5 см. Да, рано за ову надморску висину и ово доба године, али не толико у односу на 1998, када су се смрчци појавили већ крајем фебруара. Но, прошлогодишња зима била је слабија, мекша и са мање снега.

На осталим тачкама није било смрчака. На тачци Три и Четири налазио сам под стаблима четина велики број од прошле године преживелих, али скоро угљенисаних гљива. Могао сам само да наслућим да их је брзи јесењи мраз спржио и конзервисао до стања наслућивања врсте. Ту су биле

разне млечнице (*Lactarius* spp.), копренке (*Cortinarius* spp.) и набацане једна преко друге срњаче (*Sarcodon imbricatum* L.:Fr.) Karst.). Звездаче (*Geastrum sessile* Sow. Pouz.) и разни *Lycoperdon*-и били у бољем су стању. На шисаркама смреке, а бројније на иглицама, мада то у гљиварској литератури није наглашено, растао је велики број ранопролећних ситних гљива *Strobilurus esculentus* Wulf.: Fr. Sing. На простору између тачке Три и Четири, на крчевини испод далековода, на заосталим пањевима смрека, растао је поприличан број *Fomitopsis pinicola* Sow.: Fr. Karst. Уочио сам да је нови слој, или да га назовем год (јер су ове врсте гљива вишегодишње), тек био израстао. Дакле, *Fomitopsis*-и почињу да расту већ од раног пролећа, док су још ноћне температуре, и по неколико степени испод нуле. На лучним ивицама жутели су се мекани ђевреци нових израслина.

Идући од тачке до тачке, ношен великом идејом о прикупљању егзактних података, два дана касније затекао ме је јак, прхутава снег, који је без престанка падао 48 сати. Нападало га је на појединим местима и преко пола метра. Помирио сам се са ситуацијом: мораћу да сачекам нови рад сунца. Оваква изненађења нису необична, све то иде у живот рано-

пролећних гљива и у план рада заблуделог истраживача.

Притом, све време ме је заокупљала идеја да овог пролећа морам до детаља да истражим тајанствену врсту *Hygrophorus tarzuolus* Bres., коју је веома мали број наших гљивара имао прилике да види, а ја сам је брао на овој локацији почетком маја 1998. године.

Неколико наредних дана, заробљен снежном белином, преседео сам у кући, сређујући већ прве податке и налазе, уз пун кофер Донете приручне литературе из Београда. Бележим: поред реке Граховаче нашао сам три ђубице висисаба, на тачци Један више каћуна на ливади, и подбела (*Tusilago forfora* L.) на шкарпи. Дужина реса на лескама у просеку била је 4 см. Ресе су још тврде. Мезгра испод коре леске још је сува. Дрен је тек указао, испод заштитних као у гундеља тврдих опни, жућкасти бехар. Глог није још људски ни пробуђен. Цанарика (*Prunus* spp.) спава, и жбун кисељак и чибуковина. На крчевини између тачака Три и Четири десетак каћуна и неколико бусенчића висисаба.

И 24. марта, уз јутарњу кафу, и по навици укључен телевизор, зачуо сам да су НАТО снаге отпочеле бомбардовање Југославије. Збогом

моје истраживање!

У рано јутро 5. априла кренуо сам за Београд. Пролазио сам поред разрушених објеката и оштећених мостова. Аутобус нам се успут кварио. Осећао сам се као путник из филма Ко то тамо пева.

ZOON POLITIKON

Срео сам се са Жељком, Мариом, Војом и Милошем 18. априла на улазу на Калемегдан. Срдачно смо се загрлили. Ја их нисам видео од мог одласка у Рожаје. У сваком од нас било је туге, забринутости, очаја и неиспаваности. Киша која је падала појачавала је нашу потиштеност.

Свратили смо у кафану поред Цвијете Зузорић. Сели смо под трем да попијемо пиће. Обрадовали смо се надстрешници, која нам је давала илузију да смо у природи, малтене на терену.

Пролеће је онакво какво би човек само могао да пожели. Скоро сваког дана падају кише, а није хладно. Како ли тек ради мицелија? Кажу, када је рат и камен рађа.

Но, сви смо опседнути истом темом: бомбардовањем.

- Биће бар воћа, и кајсија. Није било мрза. Пећи ће се ракија - кажем у шали.

Брзо се договарамо да издамо један скраћени број Света гљива. Договорили смо се да одустанемо од устањених рубрика, да тираж буде смањен, цена симболична, и да прикупимо текстове од сарадника. И прича је зачас са теме часописа склизнула на тему политике и рата. Марио је, а ко би други, претходног дана био на терену и набрао пуну корпу ђурђевача. Изузетно је задовољан због тога. Осећам да има нешто што ми други овог пролећа немамо - шумско искуство. Задовољно је берачки нагон. Али он не би много о томе, као ни други. Сваки покушај да се исприча бар једна гљиварска прича преплављује ратна страхаота и неки лични доживљај.

Ја бих волео да бар мало померим тежиште са те црне теме. Политика ми је у кревету, у сну, на улици. Вероватно би била и у шуми. А и мојим другарима, па и свима који данас живе у Југославији. Свако од нас има неку своју верзију и своје виђење овога што се догађа са нама. А заправо, како каже један мој познаник, песник, то су само илузије. Истина је негде другде. Па када је већ тако, вреди ли се загњуривати у политику? Но, тема нас вуче и радије само у политици него међу гљивама, јер, како каже Аристотел, човек је *Zoon politikon*.

- Марио, да ли је било још берача у шуми?- питам, желећи да мало

скренем разговор на гљиве, на оно што нас је, бар у првом тренутку познанства, све зближило.

- Ма какви! - одговара телеграфски.

- Шта кажете, колико ли је отрова пало на земљу од спаљене нафте - пита Милош.

- Ветар ће можда то све равномерно распоредити, и Мађарима и Румунима и Бугарима, а и другима у Европи - неко одговара из групе.

Осећам да нисам ни за милиметар померио центар разговора, па настављам на силу, постављајући све општепозната питања:

- Јесу ли ђурђеваче биле беле или жућкасте?

- И беле и жућкасте! - Марио одговара немарно, и као хемичар укључује се у анализу спаљене нафте и њених деривата.

- Ја чујем ракете изнад главе - каже неко - шиште! - и прича креће у правцу ракета.

- Јесу ли биле црвљиве - питам, и као да Марија будим из сна.

- Ракете или гљиве?

- Гљиве!

- Ма не, здраве да здравије не могу бити.

- Мене највише уздрма сирена. Првих дана нисам могао уопште да је поднесем. Стављао сам руке на уши - каже мој кум.

- А на шта миришу, на брашно

или сперму - поново питам.

- Је ли ме ти то зезаш? На брашно! Моја деца и жена иду у подрум. Ја нећу - мој пријатељ жури да се укључи у општи разговор, да не изгуби прикључак.

Мучим се да и даље убацитим тему - Ђурђеваче - па питам: - Јесу ли им густе листићи?

Марио ме са смејљком гледа и мало врти главом, не желећи ни да одговори на постављено питање.

- А, колике су им дршке?

- Нормалне! - већ и он губи вољу да се бори са мојим несувислим питањима.

Жељко примећује да сам изнемогао.

- Расту ли у круговима или у циклук линијама - пита Жељко, и окреће се према мени да ме одобровољи.

- И тако и тако! - езоповски одговара Марио.

Ја се нагињем према Жељку и кажем му на ухо:

- Ја ово прикупљам материјал за ратни број Света гљива.

ТЕЛЕГРАФСКИ ИЗВЕШТАЈИ ЧЛАНОВА МДС (они који су дошли до мене)

Рајко Бараћ са пријатељем Божом,

у недељу пре Ускрса, и на сам Ускрс, брао смрчке у шуми поред Саве. Са оба изласка вратили су се са по килограм смрчака, а 23. априла у неком шљивику брали шљивоваче.

Миша Вујошевић 11. априла на Ади Циганлији брао смрчице, а 23. IV Ђурђеваче у Хајд парку.

Миша Станис (песник Миодраг Станисављевић) 20. априла брао на Звездари Ђурђеваче, шкрипавац и по неку смрчицу.

Војислав Донић у Далатинској улици 16. априла приметио је на сатрулом пању бусен врбовача.

Марио Илеш брао 17. и 25. априла у шуми поред аутопута Ђурђеваче и по неко шумско пиле.

Приметио сам 10. априла у Светигорској улици на пању 2-3 бусена блиставих гнојиштарки.

Љубинко из Лазаревца брао Ђурђеваче и интересовао се да ли су гљиве загађене.

Соња Чолник брала у Шумицама шкрипавац.

Мој познаник, професионални берач гљива Ш. Курпејовић, на локацији Граховача код Рожаја, већ је осушио три цака смрчака.

Милош Каљевић видео једну китицу гнојиштарки на Дунавском кеју.

IMPUDICUS ЧАРОБНОГ БРЕГА

Језичка расправа о томе да ли је погрешно
Томас Ман или преводилац Никола Половина?
У име др Миодрaга ВУЈОШЕВИЋА
саставили гг ХАЏИЋИ и ДОНИЋ

Отприлике десетог дана рата, члан Миколошког друштва, Миодрaг Вујошевић, скренуо нам је пажњу на гљиварско-језичку погрешку у роману Чаробни брег, немачког нобеловца Томаса Мана.

Наиме, у VI глави поменутог романа, др Кроковски, једна од главних личности књиге, говори некаквом скупу о смрчку, описујући га латинским придевом *impudicus*, што у преводу значи бестидан, безобразан, и то је за поменути скуп било веома убедљиво, као што је и многим читаоцима овог значајног дела светске књижевности који не познају гљивље царство. Међутим, иоле упућенијем гљивару, као што је г. Вујошевић, јасно је да је др Кроковски, односно Томас Ман, све време имао на уму не смрчак већ - *Phallus impudicus*.

Уосталом, погледајмо сам текст:

Доктор Кроковски је говорио о једној гљиви која је још из класичног доба била чувена због свог облика и снаге која јој се приписивала, - о једном смрчку у чијем се латинском имену налазио придев *impudicus* и чији је облик под-

сећао на љубав, а мирис на смрт. Јер, *impudicus* на упадљив начин шири око себе мирис леша кад са његовог звонастог шешира капље зеленкаста тегљива слуз која га покрива и која је носилац спора. Али код необавештеног света гљива још и данас важи као љубавно средство.

Томас Ман: Чаробни брег,
глава VI, стр. 439,
Просвета, Београд, 1954.

Тако пише у роману.

Поставља се питање ко је био тај чаробњак, да не кажемо генетичар, можда писац, или преводилац Никола Половина, који је помешао две врсте и створио нову хибрид-гљиву *Morchel impudicus*?

Да би се ствар разјаснила требало је проверити оригинал, односно видети како то на немачком пише. За помоћ смо замолили германисту, професора Филолошког факултета у Београду, др Слободана Грубачића. Сазнали смо следеће.

У немачком издању Чаробног брега стоји *Morchel*. У референтном Кангргином речнику немачко-српскохрватског језика,

појам *Morchel* преводи се са смрчак. Дакле, ова два податка јасно говоре да нашем преводиоцу г. Половини, с кога скидамо сваку кривицу, ништа друго није било преостало већ да поменути немачки појам преведе домаћом речју - смрчак, јер је тако аутор романа желео.

После језичког разјашњења остаје кључно питање како је могуће да тако акрибичан аутор, као што је био Томас Ман, погрешни? Да ли му је као писцу било потребно да споји општепознату врсту смрчак, са мањепознатом али необичном врстом, *Phallus impudicus*?

Љубазни професор Грубачић пронашао је у Енциклопедијском речнику немачког језика појам *Morchel*. Назив потиче из средње-високог немачког језика, и означавао је општи појам за све врсте надувених, ваљкастих, шлауфастих гљива, у које, а ми смо на том становишту, спадају смрчци, па и баздибазда. Дакле, *morchel* је по Томасу Ману Гљива *impudicus*, односно Гљива бестидница. Будући да је велики писац увек водио рачуна да се не огреши о посебне науке, како би рекао Аристотел (јер познато је да је за свој роман Чаробни брег користио огромну медицинску литературу), верујемо да је за и за гљиву *Morchel* имао неки старовремени приручник, чији се опис тада најбоље уклопио у класично доба о коме је говорио

др Кроковски.

Ако знамо да је Чаробни брег завршен 1924. године, онда можемо претпоставити да је Томасу Ману била доступна, сем овог претпостављеног приручника из средње-високог немачког језичког раздобља, и бројна савремена гљиварска литература на немачком језику, у којој се ова врста зове *Stink-Morchel (Phallus impudicus L.)*. О овоме може да посведочи гљиварски приручник *Natur-Urkunden*, аутора Георг-а Е. Ф. Schulz-а, који је штампан у Берлину 1908. године, значи осамнаест година пре завршетка Чаробног брега.

Дакле, да завршимо. Није погрешно преводилац, али ни Томас Ман није погрешно. Писац је само употребио стари извор, а на ш преводилац је коректно превео име ове гљиве. А то што је тај смрчак - *impudicus*, то је због атмосфере коју је доктор Кроковски градио док је говорио о љубави и смрти, или како би то фројдовци, а и класичари казали, говорио је о еросу и танатосу.

Читаоце заинтересоване за етимологију речи *Morchel* упућујемо на етимолошки немачки речник Duden band 7, као и Duden band 8. (појам *Schlauchpilz*), издавач Bibliographisches Institut AG, Mannheim/ Vien/ Zurich, 1963, 1972.

Осјећао сам се већ једном овако. У Сарајеву. И тада је био април, и тада је био рат. (Зашто увијек у прољеће?) Седам година је прошло, али тај осјећај се не заборава. У затвору сам, великом, али ипак је то затвор. Нема ни решетке, чувари се не виде, али... Само је локација незнатно помјерена на сјевероисток.

Од како сам дошао у Београд сањао сам овакво прољеће. Мразеви су престали већ почетком марта, киша и сунце смјењују се чак и по неколико пута на дан, земља се пуши... може ли шта више и љепше пожељети један фанатичан гљивар?

А од како је рат почео жеља за одласком у шуму стално је расла. Почетком марта направили смо ршум са чешком смрчковицом. Не дадоше нам да бербу приведемо крају. Данима сам посматрао са прозора шумарке према Кванта шкој. Све остале терене, бар оне који ми нешто значе, једноставно сам прецртао као подручја изван жице. А и ако овде одем, ко зна на шта могу да налетим. Звао сам пријатеље из Тврдог језгра, али су ми саветовали да се оканем Ђорава посла. А и мени баш није била драга помисао да евентуално неком ко данима чучи у рову обја-

шњавам да берем гљиве.

Тог јутра више нисам издржао. Морам да идем. Зовем пријатеља Дуцу, онако овлаш, да га упитам би ли и он пошао. Прихвата одушевљено. Договарамо се за састај код Београдског зеленила, у 11 сати. Али око десет поче да завија. Зове Дуле:

- Идемо ли?

- Идемо.

- Важи.

Око пола једанаест на западу се зацрнело као да је ноћ. Зовем ја:

- Идемо ли, Дуцо?

- Идемо.

- Важи.

Ускачем у чизме, набацујем на себе капу и јакну, грабим корпу, и скоро трчим низ цесту према аутопуту. Стижем десет минута раније, и немам стрпљења да чекам пријатеља него одлазим до првог ми познатог мјеста са кругом ђурђевача. А он - сав бијел, има сигурно седам дана да је прорадио. Нисам га дирао, већ се враћам да сачекам Дулета па да га заједно обрстимо. Налазимо се, и уживање почиње. Идемо од круга до круга. Скоро да су сви прорадили. А киша почиње. Ко још и на њу мисли. Осјећамо се као кучићи пуштени с ланца. Скоро да летимо по шуми, која ми се чини

најљепшом на свијету, иако је то само један низ шумарака који ба ш и не одишу чистоћом. Али нас једино занимају блиједожути кругови у трави и мирис брашна. Није то дуго трајало, сат до сат и по, а убрали смо, ако је и то важно, 4-5 кг ђурђевача. Изашли смо из шуме и тек онда примјетили да

смо мокри до голе коже, као да смо у Дунав упали. Не знам да ли нас је неко тада видио, али ако јесте вјероватно се чешкао иза уха од призора:

Два матора јарца, мокри као ми шеви, са изразом блаженства на лицу.

МОЈИ СМРЧЦИ

Милош КАЉЕВИЋ

Туђим фотографијама смрчака из разних књига додао сам трећу димензију, и оно дуго жељено моји, априла 93-ће, на Ади Циганлији. Уморно сам пратио два гљиварски искуснија пријатеља, јер нам сати шетње нису подарили ништа, када сам уз саму стазу, скоро приљубљеног уз дрво, угледао свој први смрчак, онај који је сада осушен у стакленој теглици у ормару са књигама. И после толико година сваки сусрет са том ђудљивом и ретком гљивом ствара ми осећај тихог победника над савршено скривеним пријатељем у некој фиктивној игри жмурке по сложеним и нејасним правилима. Сваког априла крећем у километарске шетње, збрканом и помало грозничавом путањом по тих неколико ари густо затрављене тополове шуме у потрази за својим неколиким, смежураним, златастим поенима. Међутим, про-

шлогодишњу игру сам изгубио пар песковитих смрчака сасушених од бесомучног ветра и нагарављених ранијим пожарима које сам нашао у Делиблатској пешчари, туђем терену на који сам одведен, нису могли да ми замене непронађене са Аде.

Средином марта ове године већ смо брали *Vepra-e*, чешке (или српске, јер су овде чешће) смрчковице. Одбројавање до смрчака је почело! Одушевио сам се што ћу га обавити на Копаонику на скупу информатичара, где сам понео скије а не рачунар. Шуштање снега по удаљеним и празним стазама, шкрипутање жичаре која ме препусти самом себи и ретке од исцрпљености изнуђене паузе за чај од хибискуса и завијање цигаре, трајали су дан и по. 24-ог марта већ, извесна опасност ми прекиде једину зимску љубав, не дозволивши да почне и она права,

велика - гливарење. Мада, суштина обе је иста, истинска љубав према природи, белој или зеленој тишини, складу који у тренутку може да ми објасни више него све ишчитане књиге.

Десетак дана, тј. више десетина језивих узбуна, после тога, био сам потпуно занемео, отупео. Ипак, жеља за кратким бегом у шуму, за мојим смрчцима и за дружењем се, однекуд из подсвести, вратила. Пред католички Ускрс помислио сам да ће подмукли рат застати на дан-два, знајући да су нас увек бомбардовали на наш, а не њихов Ускрс. У петак увече почех круг телефонских позива са осталима из Тврдог језгра, у том тренутку за мене посебно значајном и свечаном реченицом Хоћемо ли негде сутра? Ја сам већ знао да то мора а и једино може да буде Ада. Убеђивање осталих је било неминовно у таквом тре-

нутку, мада је тако било и претходних година јер им је од Аде са неколико смрчака и много трулих топола и крпеља била лепша свака друга шума или барем кафић уз језеро и прво баштенско пиво у години. Сада изгледа нису имали много избора. Остало је да се чујемо ујутру и потврдимо договор...

Али ту ноћ су први пут бомбардовали центар Београда, зграде у Кнез Милошевој, куда се иде према Ади, и новобеоградску топлану, преко пута Аде...

Који дан, или недељу касније, јавише да је овај април, после оних 41-ве и 44-те, најкишовитији у овом веку. А као и у марту, није било ни дана мраза. Све то смрчци много воле, то је њихово једино правило.

КОНГРЕС

Жељко ЖИЖАК

У време када трагедија нашег народа заокупља све моје мисли, некако неприметно пролази дуго очекивано пролеће. Потпуно неспреман да се браним од толике количине несреће која се сручила на нас, прве две недеље рата чини ми се да сам провео у потпуном шоку, и као зомби немоћно тумарао станом у жељи да се пробудим

из сна који је постао неподно шљива ноћна мора. И тада један позив телефоном улио ми је више наде од свих мировних иницијатива.

Позвала ме је мр Јасмина Гламочлија из Миколошке лабораторије Биолошког института у Београду и рекла да дођем сутрадан

да погледам апстракт рада који је припремила за конгрес који ће се у јуну одржати у Херцег Новом.

За моју болесну душу није било бољег мелема од сазнања да живот заиста иде даље није само фраза, и да о будућности вреди размишљати. Ево и апстракта овог рада.

Genea sp.

ХИПОГЕИЧНА МИКОРИЗНА ГЉИВА

Јасмина Гламочлија /1,

Жељко Жижак /2

/1 Институт за биолошка истраживања Симиша Станковић, 29. новембра 142, Београд

/2 дипломирани молекуларни биолог

Микориза представља асоцијацију мицелије гљиве са кореновим системом различитих биљних врста. Повезујући се са биљком гљиве доводе до промена у структури корена, али и у окружењу саме

биљке - ризосфери. На основу изгледа земљишта у близини храста (*Quercus robur* L.) и липе (*Tilia* sp.) у околини Београда у периоду од маја 1997. до јануара 1999. пронађено је више подземних плодноносних тела различитих врста гљива.

Сакупљени материјал идентификован је после анализе параметара као што су: тип симбионтне заједнице, морфолошки карактери и мирис плодноносних тела, облик и димензија аскуса и аскоспора. Поред тартуфа (*Tuber aestivum* Vitt. и *T. melanosporum* Vitt.) који су и раније налажени на локалитетима у близини Београда, први пут је пронађена врста *Genea* sp. Ова хипогеична микоризна гљива из реда *Tuberales* фамилије *Geleaceae* идентификована је као *Genea klotzschii* Berk. Et. Br.

ИЗ РАТНОГ ДНЕВНИКА

др Миомир НИКШИЋ

Нисам печурка да растем у подруму (Изјава деце на изласку из склоништа)

Аутор ових редова, иначе председник МДС, свакодневно пише дневник и шаље га пријатељима по белом свету. У почетној фази рата дневник је превођен и објављиван у новозеландском *Waikato Times*-у, но убрзо је то из пропагандних разлога (њихових) престало. Ево неких дневничких одломака.

Извештај после дана 7.

Драги пријатељи, протиче дан седми. Данас сам мало окаснио са јављањем. Оле-

њио се, шта ли? Нема сирена од јутрос, па ко велим ништа занимљиво за извештај. Дечко почео да води скоро нормалан живот, (кум

ми јавља да је почео да ради) ку-ропеца се, шта ли. Но кад смо код тог дечко доживех и ја то болно искуство - зар је то морало да се деси у рату? Таман сам јутрос кренуо код мојих преко моста и поново открио ново превозно средство - АУТОБУС. Богами сам се потпуно одвикао од ове новотарије. Мислим да сам се пре 2-3 године последњи пут возио тим чудом технике. Ето нека корист, поново сам почео да се дружим са народом и да и ја упознам ове нове могућности приватних аутобуса. Уђох у исти, нема гужве, људи већ пошли на концерт на Тргу републике, ја зверам по народу. Испред мене једна мала, вероватно касни пубертет, не могу овој новој генерацији ни године да одредим, и видим одвезана јој пертла. Е ту направих кикс. Рекох: Дете, пази пертла. Она рече: Знам, и ја заћ утах. Потом се створи место поред нас који смо стајали, а она ми каже: Само да вежем пертлу. Седе дете, веза пертлу, и васпитано устаде и рече ИЗВОЛИТЕ СЕДИТЕ. Кад је нисам заварио, спасло је то што сам вага у хорскопу. Она мени да уступа место, мени са baby-face, то мора да је само због рата а можда и зато што сам био необријан. Шта сам доживео? Ко измисли тај аутобус. А сада ратни извештај. Досадио нам брате и тај рат, ништа се не дешава, да нема тих концерата било би досадно. И тамо сам се

мало промувао. Вазда балавурдија Ђуска, и празни анксиозност. Било је и лепих парола, као Продајем делове половног Ф-117 итд.. Овај људи народ је само дух одржао. Од свега правимо спрдњу, зато смо доведе и дошли. Али са друге стране, смех празни и ослобађа. Но, не дај Боже да ови пређу на трећу, а чујем да иде 4 и 5 фаза (нема више извештаја од мене), онда више неће имати ко ни да се зеза, а то већ није за зезање. И даље тврдим да нас једино јавно мњење у Енг. и USA спасава од пропасти, или оно у некрофилној Европи. А ако ово некако преживимо, онда нас чека умирање на кашичицу. Од два зла бирамо оно које нам се чини у овом тренутку мање. Од овог Рује који је сада овде, очекујем само краткорайно примирје, неће да бомбардују када је таква фаца у Бг. Јуче сам видео на Euro-news да су Рује примиле од ММФ 4.6 милијарде \$, и то на кварно у траншама. Значи продали су нас, као и обично (за ту лову...). Значи и даље смо препуштени себи, а о себи никад нисмо умели да водимо рачуна. Одакле ја да гледам Еуро, па логично, синоћ смо били смо у посети, читај између редова колачима, пријатељима - логично са Б. Косе. А људи имају пуни сателит са 90 и ... канала. Као што знате ја имам редуковани тј. групни сателит где је само Sky. Рука ми отпаде од притискања а газдарица само што

ме није залепила оклагијом (од поменутих колача). Дакле друштвени живот се интензивира, јутрос сам обишао и факултет, још стоји, иако је на корак од Дома ваздухопловства (који је вероватно потпуно исељен). А, сад, питање да ли то они каубоји знају? Свега још има, па се мало и зезамо. Ево поче опет и да завија, стидљиво али завија.

Ваш, Ранко Франк

Извештај после дана 8.

Драги пријатељи, пролази дан 8. ове голготе. Сада је око 23 часа и облачно је, и почела је мало да сипи кишица. Никад се више нисмо радовали киши него ових дана. Као да нас небо чува, или нам се тако чини. За неупућене, када је облачно устручавају се да гађају. Кад смо код тога постао сам стручњак за авионе, ракете и остала војна с... Ви који ме знате, знате и колико ме је то у животу интересовало. Никад нисам знао да разликујем ни врсте пиштоља а камоли нешто веће. Једноставно то није постојало у мом речнику. Али жеља да пада киша и да се не виде звезде и месец је тако сулуда?? Данас је узбуна у Београду проглашена око 8,30 и још није скинута. То је најдуже трајање узбуне у једном дану. Но, народ се опустио, и размилео по насељу. Већ знамо, док је концерт неће бити бомбардовања. Но, већ сам вам причао да је страх про-

лазна појава. Ишчекивање је најгоре. Прекјуче сам разговарао са оцем и почели смо да бројимо. Мој ти је таја преживео 5 ратова (а нисмо му урачунали онај у Босни). Прво Балкански, српско-бугарски, I, II и овај. Ни сада ми није изгледао много уплашено. О страху нисмо причали јер за то више нема потребе, и то сам доживео. Прошетао сам до посла, скенирао слике моје фамилије, а зашто сам то урадио видећете у PS. Аутобуси раде нормално а и многи моји пријатељи раде пуно радно време. Још ћу да осећам и грижу савести. Правимо се да нас се то не тиче. А киша пада, пада, нека пада. Морате и ви да будете до доле.

Поздравља вас Ранко Франк

PS. Данас сам добио велико признање, и молим вас да размотрите и ви могућност да то урадите у својим срединама. Мој другар Ивица са НЗ је успео да убеди локални лист да објављује мој дневник или његове делове, па су новинари тражили и слике моје фамилије. Мислим да записи једног професора из подрума и околине могу ефектно да утичу на јавно мњење. Дакле потрудите се и ви да убедите ваше гуланфере.

Извештај после дана 12.

Драги пријатељи, данас, 12.тог дана, дефинитивно смо и први пут до сада пукли. Ис-

товремено и Славица и ја. До сада смо се успешно подржавали и када је она у минус фази ја сам био у + и обрнуто. Али ноћ је била језива. Нормално, дуго писмо заспали јер смо бројали срушене мостове, а онда када нам је пред зору дошао сан пред очи пробудиле су нас детонације које су биле последица погодака у топлану на Новом Београду. Онда страх и дилема - сићи или не у подрум, пробудити децу или не, и тако дочекасмо нови дан. После мало сна прекрасан дан изгледа избуљван. Кренуо сам у град аутобусом и на путу до мојих свашта сам доживео. Прво су ми расположење поправили младенци. Замислите, при проласку поред општине - мала али одабрана свита у свечаним оделима и млада у дугачкој белој венчаници - у ово доба. Да ли то живот побеђује?? Потом је аутобус дошао до Бранковог моста на семафору, стао и турирао машину. Сред је дана, мост се цакли на сунцу, полупразан и злокобно опасан. Овим злоторима ништа није свето, ни Ускрс, ни сред дана, ни концерт, па сви у аутобусу гледамо лево и десно. Возач даје гас, долазимо до половине моста. Сви гледамо лево и десно очекујући ракету. Возач даје гас до даске, прешао је пола, тензија расте. Најзад, прешао је мост. Одахнули смо, а ја сам помислио како ли је њему, јер најмање 5-6 пута дневно изводи тај

руски рулет. Очекујемо да почну да падају и наши мостови. Прво панчевачки, па онда остали. Још само два-три моста деле Војводину од тоталног одушељења. Покушаћу да вам ову поруку пошаљем раније, јер ћемо први пут можда отићи да преспавамо код Славичиних родитеља у блоку 61. Поред наше зграде је енергетски чвор и мала фабрика воде, па страхујемо да је то можда следећа мета. Све мање вести добијам и од вас. Видим да мало посустајете пред налетом пропаганде у локалним медијима, али макако вам је тешко напишите ми неку реч јер то нам је једина подршка. Макар била песимистичка, реч је од пријатеља и много значи, и овде нам изгледа мање црна јер је од пријатеља.

Поздравља вас Ранко Франк

Овај број је закључен 9. маја 1999. у 20,30 часова, без сирене, и са струјом. Сутрадан ћу га однећи др. Ник шићу да га извучемо на ласеру. Потом ћемо га дати г. Жижку да га умножи. Под условом да све буде у реду (струја, мостови и сл.) број ће бити пред читаоцима у неколико следећих дана.

Уредник, В. Донић

Summary

This issue of *The World of Mushrooms* is unlike any previous. It is entirely different, as our lives have become different. We have been waiting for this kind of spring for years. Warm days were sprinkled with profuse rains. From homes, basements and shelters, from night shifts, working and military assignments, from queues for victuals... one could only imagine what marvels nature's festival was unfolding. The skies always stood above us. When clear deadly, when tempestuous - protective. They could however give us no defence against ourselves, NATO Alliance, sufferings and devastation of our country. God did what He could.

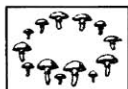
This number of *The World of Mushrooms* tells whether in a spring such as this Serbian mushroompickers and mycologists were able to go mushrooming. If they were - how, if not, how much they suffered... as the extracts from the texts published will show.

Mirjana DAVIDOVIĆ (*Brave or Crazy?*) ... On the bus to Sremčica, around 9,30 AM the sirens blared again to announce the air raid alert. No-one was bothered. We were so happy about taking the trip to forest and we did not want to spoil it. Besides, whatever targets they had in Sremčica, they must already have hit them, they cannot go for it again! It was the seventeenth day of the cruel war, and for us the first contact with nature after three weeks. The forest lay there before us. Its foliage fluttered softly in the wind, and the well-known smells of plants overflowed. We were determined to find mushrooms. And so we did. What joy!...

Srđan KOJIČIN (*We Are Not To Be Taken by Surprise*): ... And then one fine starry night, strange things began to happen in the basement in my block. The neighbours began to get acquainted, crack jokes, associate, discuss this and that, and thus drove away woeful thoughts. Unthinkingly, but proudly, I mentioned the magical word mushroom. A topic very interesting for a couple of professors, a lady journalist, Dule the architect, and others. People are apt to speak their mind's desires. The words flew and in two hours I explained what I was asked and what I was not. Anyway, the lecture was quite a success...

Ibrahim HADŽIĆ (*Had It Been Otherwise*): ... I was prepared to record simultaneous occurrences in nature: measure air temperature, temperature of the surface layer of earth not exceeding 5 cm in depth, observe snow-drops (*Galantus nivalis* L.), *Orchis morio* L., measure catkins on hazels, observe budding of dogwood, blossoming of hawthorn, emergence of dormouse, worms, snails, etc. I planned to make notes of the entire season from first to last morel. I wanted to es-

The World of Mushrooms

establish how late with regard to the south side morels appear on the north side and the like. I am aware that morels are no symbionts, but there still exist certain relations between them and neighbouring plants, of which there are numerous data in mushroom literature. (...) But on March 24, while enjoying morning coffee with the TV habitually turned on, I heard that NATO forces had begun bombing Yugoslavia. Farewell my research! In the early morning of April 5 I left Rožaje for Belgrade. I passed by ruins and damaged bridges. Our coach kept breaking down...

Dr Miodrag VUJOŠEVIĆ in co-operation with Mr HADŽIĆ and Mr DONIĆ (*Impudicus of The Magic Mountain*): ... Some ten days after the war begun, a member of Mycological Society of Serbia, M. Vujošević, drew our attention to a myco-linguistic error in the novel *The Magic Mountain* by German Nobel-Price winner Thomas Mann. In Chapter VI of this novel, Dr Krokowski, one of the leading characters, talks to some people about a morel which he describes with the Latin adjective *impudicus*, meaning impudent, shameless which the people addressed find satisfying enough, as might many readers of this renowned novel unacquainted with mushroom kingdom. However, any experienced mushroom picker, such as Mr Vujošević, would realise that Dr Krokowski, or rather Thomas Mann, was referring not to a morel but *Phallus impudicus*...

Mario ILES (*Belgrade, April 17, 1999*): ... I had already felt like this once. In Sarajevo. It was April then, and it was wartime. (Why must it always be in spring?). Seven years have passed, but you don't forget that feeling. I am in a prison, a spacious one, but prison still. It has no bars, the guards are not to be seen, yet... Only the location is now somewhat north-easterly. Ever since I came to Belgrade I dreamt of this sort of spring. The frosts had melted away early in March, rain and sun took turns several times a day, the earth smoked... could a die-hard mushroom-picker wish for anything better and lovelier?...

Miloš KALJEVIĆ (*My Morels*): ... It only remained to confirm the field trip in the morning. There was no confirmation. In the following night Belgrade centre was hit for the first time, the buildings in Kneza Miloša, on our route to Ada, and the power plant in Novi Beograd, just across Ada... And this April, of all Aprils in this century (excepting those of '41 and '44), the rains have been most generous. And, there has been no frost since March. Just perfect for morels...

Željko ŽIŽAK (*Congress*): ... While my mind was engrossed in the tragedy of our people, the long-awaited summer seemed to slip away. Unable to defend myself from the misfortune which befell us, I spent the first two war weeks in complete shock, listlessly hovering about my flat like a zombie, wishing only to break the spell of this unbearable nightmare. At that point one phone-call gave me more hope than all the peace initiatives. Jasmina Glamočlija from the Mycological Laboratory of the Institute of Biology from Belgrade asked me to see the abstract of a paper she prepared for the Congress to be held in Herceg Novi in June...

Dr Miomir NIKŠIĆ (*From War Diary*) ... The bus reaches Brankov Most, and waits for the traffic light lurching nervously. Midday, the bridge glistens in the sun, almost bare, ominous. These villains have no respect for anything, neither for Easter, nor for midday, nor the concert, and all of us passengers look right and left. The bus springs forward with all of us looking right and left for the rocket. The bus-driver steps on the gas, he has already made it to the middle, the anxiety mounts. Finally, he clears the bridge. We are relieved and I think to myself, how he must feel to play this Russian roulette five or six times a day...

We have termed this a war issue of the *World of Mushrooms*. It has a reduced number of pages. Its colours are black and white. Its price is symbolical. It contains the observations by our editors and correspondents. Bare text, slices of soul, with no illustrations. Only a photo of the burnt Lipovica forest near Belgrade has been spread over the title page of these martially soft covers. In that forest we used to find the species *Craterellus cornucopioides*, *Leccinum aurantiacum*, *Xerocomus chrysenteron*, *Lactarius piperatus*, *Boletus edulis*... Poppy is said to be already in bloom, heralding the caps. Will there be any and what they will be like remains to be seen. This issue of *The World of Mushrooms* is unlike any previous, and hopefully, like no issue to come.

Editor Vojislav Donić

(Translation: Vojislava Katić)

The magazine is open to co-operation. If you are interested in any article from this of previous issue you may contact us and we shall send you an offprint of the article. Our telephone is:

+ 381 11 533 09 81, Thursday afternoon, contact person Mr. Ž. Žižak.

Your contributions will be highly appreciated (for the time being we cannot pay for them, but neither do we charge their publication). Please send them to the following address (rather than our address, since we still have no official rooms):

Natural History Museum,

Mycological Department (for *The World of Mushrooms*)

Njegoševa 51, 11 000 Belgrade, Yugoslavia,

Tel/fax: + 381 11 344 22 65, contact person Mr. Boris Ivančević,

Or to Home page:

<http://solair.eunet.yu/~yu-fungi>

Шта смо предвидели за бр. 9,
а остављамо за неке друге бројеве:

Funga: др Миомир Никшић: Села гљива (с пута по Кини) * Борис Иванчевић: Шта о гљиви *Psilocybe sebica* мисле Куртекис и *Mycologist* * др Јелена Вукојевић: Ранојевић * Нина П. Денисова: Лековита својства гљива (наставак из бр. 8, превод И. Хаџић) * др Миомир Никшић: Азотофиксатори * *The Wild mushroom pickers (English Nature, 1998, Peterborough)* * Гљиве са Аљаске (*Mushroom Hunters, by Carla Helfferich*) * Гари Линкоф: Халуциногене гљиве (наставак из једног од раних бројева *Света гљива*, као и део из *Дон Хуана Кастанеде*) * Војислав Донић: Када ћемо већ једном стандардизовати мико-језик * Ствараоци међу гљивама (одабира Мирјана Милојковић) * *Портрет бусенастог шампиона (Мирјана Давидовић) * Искуство. Ибрахим Хаџић*: Из гљиварске бележнице, и Марио Илеш: Амаркорд - босански *Календар*: др Миомир Никшић (председник МДС): О Годишњој скупштини МДС '99 * *Из фото-документације МДС) * Прикази*: Кинеска књига (Ибрахим Хаџић), г. Периф о Дурмитору * Милош Каљевић плови *Internet-ом * Стомак*: Рецепти Тање из Рјазана, Лења пита са вучјим језиком (Рецепт Мирјане Давидовић) * *Итд.*: Ратибор Јоновић: Зачеста киша (фунга-хаику) * Из штампе: Месећ дана брања - 5000 ДЕМ, Секиром усрмтио берача печурака * Миомириси фудбалера и боксера, *Index Света гљива* 1-8 * Пренумеранти * Огласи, *The World of Mushrooms: Summary* *
Свј деп. Фунга-игра

Овај број *Света гљива* закључен је 7. маја 1999. године,
сложен је у програму Microsoft Publisher 98,
ласерска матрица извучена је на Пољопривредном факултету у Земуну
а умножен на копир апарату штампарије PREMIS
(Црпска 70, Београд, тел/ fax 42-37-78)

Прелом:

НАДАМО СЕ ДА ЈЕ ОВО ПРВИ И ПОСЛЕДЊИ

РАТНИ БРОЈ СВЕТА ГЉИВА.

Војислав Дошан: Дивљо пролеће у Србији... за
гљиве * Мирјана Давидовић: Да ли смо
храбри или луди * Срђан Којић: *Ншта нас
не сме изнемадити* * Ибрахим Хаџић: Шта
би било да је било, *Zoon politikon*,
Телеграфски извештаји чланова МДС *
др Миодраг Вујић: *Imperialis* Чаробног
обрета * Милош Илић: Београд, 17. април
1999. * Милош Каљевић: Моји смрци *
*** Жељко Жижак: конгрес * др Миомир
Никић: Из Ратног дневника

